

mere eller mindre modificeret Erstatning. Det ærede Medlem, som jeg her sigter til, sagde i Løbet af sit Foredrag, at Afløsningen her udelukkende vilde komme Tiendeierne tilgode, men at vi ogsaa pleiede at tage et billigt Hensyn til Yberne; men dette staar i en mærkelig Modstrid med en tidligere i hans Foredrag fremsat Betragtning, nemlig den, at Tienden virkelig er at betragte som en Eiendommen paahvilende Prioritet. Om der i Tidernes Løb ved Lovgivningsmagtens Mellemkomst kan ske Forandringer i Vbelsesmaaden, skal jeg lade staa her; men saaledes, som Forholdet nu er, er det en Forpligtelse til en bestemt Vbelse, der paahviler visse Eiendomme, og man maa ved en Afløsning tage Hensyn til, at den sker paa en saadan Maade, at Forpligtelsen ikke bliver større for Yberne, ligesom det paa den anden Side er af den største Vigtighed, at Afløsningen sker saaledes, at Erstatningen til Eierne ikke bliver ringere, end den bør være. Udelukkende at ville holde sig til, hvad jeg først fremhævede, nemlig at Rengeafgiften beregnes efter Gjennemsnittet af de 24 sidste Aars Kapitelskort med Afskyldelse af de to højeste og de to laveste Aar, er ikke tilstrækkeligt, thi Rjærnepunktet ligger i Lovforslagets § 6, hvori det hedder: „Enhver Byrde, der paahviler Tiendeieren, og som hidtil ikke er bestemt i Penge, bliver efter Bestemmelserne i § 3 at fastsætte til et vist aarligt Gjennemsnitsbeløb. Saaledes blive navnlig de Kirkeierne paahvilende Forpligtelser ved Skjøn at ansætte til en aarlig gjennemsnitlig Pengeydelse, hvorved der særlig tages Hensyn til den hele Stand, hvori Kirkebygningen og Kirkegaarden forefindes, og de Kraav, der maa stilles til dem i en nærmere eller fjernere Tid, deriblandt mulige Udvidelser.“ Her er et saa vidt Spillerum for Vilskaarligheden, at jeg tror, det i mangfoldige Tilfælde vilde blive overordentlig vanskeligt at træffe det Rette, og derfor kan jeg heller ikke tro, at Almenvellet kræver særlig Afløsning af Kirketienden. Saaledes som Sagen nu er ordnet, hviler der en vis Forpligtelse paa den, der er i Besiddelse af Tienden, og kan eller vil han ikke estertomme den, har man Regres til det, der foreligger. Der man dermod først afløst Tienden, kan der indtræffe tre Tilfælde: Det Afdrag, der skal ske, kan fastsættes rigtig, og da er der ingen Ulykke stet; Afdraget kan ansættes for lille, og da kommer den Tid, hvor Andre skulle træde til for at bøde paa den Feil, der er stet, og endelig kan Afdraget ansættes for høit, hvilket Tilfælde jeg allerede tidligere har omtalt. Det, jeg her atter maa omtale, er, hvad man kalder Uligged i Tiendebyrden. Det ærede Medlem mente, at man ikke behøvede at gaa tilbage til den graa Oldtid for at finde Oprindelsen dertil; men selv om man kun behøvede at gaa hundrede Aar tilbage, siger jeg, at hundrede Aars Hævd er saa lang, at vi virkelig ikke kunne komme ind paa at omgjøre Forholdet. Naar Eiendomme,

der have været tiendepagtige, ere blevne tiendefrie, er det vel forøvrigt ikke ligefrem stet som Gave, men væsentlig fordi der til Gjengjæld er paalagt dem visse Byrder.

Frederiksen: Et æret Medlem mente nylig, at jeg tog feil, da jeg henviste til den fuldstændige Erstatning, som man i visse Tilfælde havde givet ved Skatteforsegalisationen. Jeg har nu Loven liggende for mig og ser deraf, at det forholder sig rigtig, som jeg sagde, at man for Fjirschholms Distrikt udbetalte, endog saa kontant, det 25dobbelte Beløb af den Byrde, man paalagde.

R. Solm: Tiendespørgsmaalet er ganske vist et af de Spørgsmaal, som Landbefolkningen vilde sætte meget stor Pris paa, at sage ordnet, og jeg var derfor isjor de ærede Forslagsstillere taknemmelig for, at de havde fremdraget det, uagtet jeg var uenig med dem i Henseende til Afløsningsmaaden. Derimod skal jeg ikke negte, at det forekommer mig, at der høyer ikke lidt Mod til atter i Aar at fremkomme med et Forslag, der er enslydende med det, der blev indbragt isjor. (Frederiksen: Det var saa godt isjor!) Det ærede Medlem siger, at det er, fordi det var saa godt isjor, men han maa tillade mig at udtale, at der høyer megen Selvtillid til paany at indkomme med et Forslag, efter at det har været henvist til et Udvalg, og efter at dette i sin store Flerhed har erklæret ikke at kunne gaa ind paa Løsten dert. Det vil erindres, at hele Udvalget var enigt om, at dette Spørgsmaal ikke godt kunde løses uden Regeringens Bistand, og man har nu set, at Regeringen netop i dette Tilfælde har taget Hensyn til Udvalgets Indstilling og har søgt alle de Oplysninger, den kunde faae. Da jeg hørte, at det ærede Medlem paany vilde indbringe Forslaget, troede jeg derfor virkelig, at det skete efter Konference med Regeringen, saaledes at Forslaget altsaa vilde komme til at foreligge paa en anden Maade end isjor; men saa vidt jeg har kunnet erfare af den ærede Forslagsstiller, er dette stet ikke Tilfældet, og jeg skal ikke negte, at jeg efter den Motivering, vi i Dag, have hørt af det ærede Medlem, kunde frittes til at tro, at Forslaget langt mere er baseret paa den Løste, at Tiendeierne skulle kunne faae Ret til at afløse deres Tiende, end at Tiendebyerne skulle kunne det. Dette begrundet jeg paa det Forstvar, hvormed han fremkom med Hensyn til Statskassens Løst, idet han gik ind paa, at de omhandlede Papirer vilde blive nogle af de bedste, Staten kunde have. Naar man skal have en Reform, forekommer det mig, at man er berettiget til at antage, at den vil gaa i en saadan Retning, at Tiendebyerne lige saa vel som Tiendeierne — for at blive ved det Standpunkt, det ærede Medlem har indtaget — kunde faae Lyft til at afløse deres Tiende;